СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 199. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 27-го серпня 1947. No. 199. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, August 27, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЧЛЕНИ ЛЕҐІОНУ ЗА ШВИДКЕ ВВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО ВИШКОЛУ

Ню Йорк, 26 серпня. — Пресові кореспонденти, які переводять розмови з провідними членами Американського Леґіону, є переконані, що їхня конвенція заявиться за негайне введення загального військового вишколу. Такі погляди чути не лише серед кол, що гуртується біля теперішнього краєвого команданта Павла Г. Ґрифита, але теж і серед оточення кандидатів на становище команданта на конвенції.

Жіноча секція — Вименс Оксиліярі — Леґіону дуже нетерпляче жде нагоди, щоб висловити свою прихильність за негайне зібрання конгресу на надзвичайну сесію для переведення закону для загального військового вишколу.

Підготова нюйорських готелів до конвенції.

Серед управителів нюйорських готелів запанував свого роду нервовий розстрій при підготові для прийняття членів Американського Леґіону як гостей. Найбільше збентежена управа готелю Пенсилвенія, де Леґіон має свою передконвенційну кватиру. Управа готелю наказала повиносити з кімнат усі предмети, які можуть надаватися на знищення, за вийнятком подушок і біблійних книжок. У кімнатах не стане навіть телефонічних книжок, бо їх можна подерти на шматки, щоб було що кидати з вікон, коли туди буде переходити парадний похід у суботу. З великого коритала на долині готелю забрали всі крісла, софи, дивани й квіти, а лишили кілька столиків. Таку осторожність можна завважати і в інших великих готелях. Спеціяльну увагу присвячено на збільшення готелевої поліції, яка вважатиме, щоб з вікон на горішніх поверхах не падали якісь предмети на голови прохожих на хіднику.

Делегація з Флориди заповіла, що везе з собою 5,000 кокосових горіхів і 39 малих крокодилів-аліґаторів, щоб страшити публику під час походу Пятою Евенею в суботу.

ПОКІНЧЕНИЙ ДИКИЙ СТРАЙК В ПОРТІ.

Ню Йорк. — При голосуванні відділу юнії портових робітників подавляючою більшістю голосів членів приявних на зібранні рішено покінчити дикий страйк, який тривав цілий тиждень. Найбільший американський пасажирський корабель Америка надіється відплисти до Европи у четвер. Корабель мав відплисти минулої середи, але його спинили моряки, які вийшли на страйк за спонукою моряка-комуніста який перепав при останніх виборах як поновний кандидат на містопредсідника морської юнії.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ЗАЯВИ ПОМАГАЮТЬ РОБІТНИЧИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ.

Вашингтон. — З нагоди введення в життя нового робітничого закону, дорадник Краєвої Ради Робітничих Відносин Роберт Н. Денгам, поновно візвав юнії, щоб вони спішилися з надсиланням афидевитів юнійних урядників з відреченням приналежности до Комуністичної Партії. Цей зазив поновив він негайно після того, як урядники юнії Бюровиx Робітників, приналежної до Американської Федерації Праці принесли йому афидевити своєї юнії. Юнія обіймає 200 відділів і 30,000 членів. Денгам заявив, таке відречення помагає цілому робітничому рухові, а з окрема юніям.

КНИЖКА ПРО НЕВІЛЬНИЧУ ПРАЦЮ В СОВЄТАХ.

Ню Йорк. — Орвил Прескат, літературний критик Ню Йорк Таймсу, обговорює зміст книжки Дейвида Дж. Даліна і Бориса І Ніколаєтского, під наг. „Невільнича Праця в Совєтах". Книжка вийшла з Ейл Юниверситі Прес, обіймає 331 сторінок і містить в собі велику кількість свідоцтв наочних свідків, які втекли з невільничих таборів у Совєтах. Прескат твердить, що матеріял є потрясаючий і він лише пригадує на занепад цивілізації, який переживає теперішнє людство на просторах від Камчатки до Істрії. У книжці згадується про категорії невільничих робіт, виконуваних: 1. професійними кримінальниками; 2. битовиками, тобто бувшими бюровими робітниками й урядовцями; 3. політичними проступниками, а саме поляками, балтійцями, українцями, китайцями, жидами і взагалі людьми, яких підозрівається, що вони ворожо наставлені до уряду. Мало робітників може витримати десять літ каторжних робіт, на які їх звичайно засуджують. Найгірші відносини панують у побудові елекговні Дальнострой на ріці Колимі у Східнім Сибірі.

ДОЩ НАДІЄЮ НА ВРОЖАЙ КУКУРУДЗИ.

Шикаґо. — Дощі, які впали несподівано в поясі плекання кукурудзи в середне-західних стейтах, поправив надію на збір кукурудзи цього року і причинився до знижки цін кукурудзи на збіжевім ринку. Ціна впала на 8 центів від бушля.

„Не буде права вета в міжамериканськім оборонним договорі

Петрополіс, Бразилія, 25. серпня. — Предявлення Арґентини, щоб одна лише держава могла недопустити до акції для взаємної оборони на випадок аґресії, перепало в комісії, яка займається правилами поведінки й голосування під час виконування договору про оборону. У комісії 16 голосами проти 1 прийнято постанову, щоб двома третинами голосів можна було вирішувати потребу колективної оборонної акції на випадок наїзду, отже не буде при цьому права вета. За те зроблено уступку Арґентині в тому, що зроблено різницю між наїзником зпоза Америк і наїзником зпоміж американських республик. Арґентинський амбасадор Енрік В. Коромінас поставився дуже ввічливо і заявив, що його держава повинується по демократичному волі більшости і прийме рішення комісії. Після усунення оцеї перепони надіються, що складання начерку договору про взаємну оборону піде тепер гладко.

ПРОДУКЦІЯ В АРҐЕНТИНІ МАЛІЄ.

Буенос Айрес. — Уряд оприлюднює помічення, що в останніх місяцях продукція в арґентинських підприємствах змалїла на 40%. Це сталося тому, що робітники дістають високу платню і не почуваються до обовязку правильно працювати. Вони часто не приходять до роботи, бо кількаднева платня вистарчає їм на прожиток. Президент Хуан Перон видав зазив до робітників, щоб вони старалися збільшити арґентинську продукцію для піднесення добробуту нації.

АМЕРИКАНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА В ЄГИПТІ.

Ню Йорк. — Пять американських підприємств підписали умову з представником єгипетського міністерства торгівлі і промислу на збудування своїх філій в Єгипті. Вони постачать капітал і виряд, а працю дадуть єгиптяни. На початок американці інвестують 10—20 мільйонів долярів у підприємствах для виробу хемікалій, виробів ткацьких, електричного знаряддя і харчів, консервованих у бляшанках. Докищо не оголошено імен американських компаній. Умови переведено через нюйорське бюро американського департаменту торгівлі.

ДЕРЕВО НА ПАПІР ПРИВЕЗУТЬ З АЛАСКИ.

Вашингтон. — Голова лісової служби в Аласці, Франк Гайнцелман, виявив, що федеральний уряд оприлюднить незабаром зголошення до закупна 8 більйонів кубічних стіп дерева на виріб паперу. Воно находиться в околиці Тамес Бей на Аласці і має бути перевезене до Злучених Держав.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ НА ПОМІЧ ГРЕЦЬКОМУ НАСЕЛЕННЮ

Ню Йорк. — Від місяця березня грецький уряд припинив видавання населенню пачок з харчами й одягом, висланих через КАРЕ. З цієї нагоди Робітнича Ліґа Людських Прав звернулася з протестом до грецького уряду і зажадала, щоб він роздав грецькому населенню 2,500 пачок, висланих туди давніше. Ці пачки мали бути роздані з нагоди Дня Праці, який святкують в Америці наступного понеділка. Цей плян має за свого опікуна Американську Федерацію Праці. Труднощі виринули тому, що грецький уряд хотів мати контролю на роздавання пачок і домагався подати йому список людей, для яких пачки призначені.

БРИТАНСЬКИЙ ЛОРД-КАНЦЛЕР В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк, 26, серпня. — Кораблем Квін Мері приїхав до Америки вайкавнт Джовит, лорд канцлер Британії. Він має виголосити кілька промов на зібранні адвокатів у Сан Франциско, Ванкувер та в Отаві. Він має 61 літ, а його становище є комбінацією головного судді і міністра справедливости, як він це пояснив репортерам. Він є предсідником палати лордів англійського парляменту і предсідником Тайної Королівської Ради. У розмові з репортерами він виявив, що Британія не боїться розпаду імперії, коли дає якійсь своїй країні незалежність. Англія підготовляє такі справи літами наперед тому її не заскакує несподівано ніяка велика політична справа.

Релігійна боротьба в Югославії

ВБИТО ОДНОГО КАТОЛИЦЬКОГО СВЯЩЕНИКА, А ІНШИХ ПОБИТО

Рим, 25. серпня. — Ватиканські джерела звідомляють про заяву Антонія Сантіна, католицького єпископа Трієсту і Капоістрії, в якій він доносить про смерть о. Міра Буселіча з Ляніща, на якого напали словенські комуністи з ножами і так його вбили. В заяві кажеться ще про іншого священика, монсіньора Якова Укмара, якого так важко побито, що його стан здоровля критичний. Він у шпиталі в Фіюме. Заява ця походить від єпископа, якого теж атакували, коли він відвідував церкви в трієстенській окрузі, які є під югославською владою. Саме через це він іменував о. Укмара, щоб виконував єпископську візитаційну функцію. У заяві подано, що о. Укмар був у школі, щоб миропомазати 200 дітей, як до шкільної кляси впала товпа словінців з червоними прапорами, вигукуючи безбожницькі слова, звернені проти Ватикану. Тоді о. Укмар вийшов зі школи і схоронився в помешканні пароха, о. Буселіча. Товпа вдерлася до парохіяльного дому, витягнула о. Буселіча на вулицю. Тоді молодь почала його бити і колоти, а один з молоді впхав йому ніж у карк. Югославська влада не дозволила навіть вислати амбуланс на місце цеї кривавої події, що була закінченням дводневних, протирелігійних демонстрацій.

ВБИТО ЩЕ ОДНОГО СВЯЩЕНИКА.

Трієстенський італійський часопис „Воче Лібера" повідомляє, що знайдено в лісі тіло третього вбитого священика, про якого не було вістей від тижня. Є ним о. Крістіян з Толяццо в Істрії. Тіло було покалічене в такий спосіб, що ясне, що мусіло переходити тортури. Часопис згадує теж про демонстрації за допомогу Тітові, а проти священства. Подає імена двох священиків, о. Стефаніча і о. Сільвані, яких обкидано томатами і змушено вийти з церкви.

КРИТИКА ЗАЯВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРОПОВІДНИКІВ.

Як би у звязку з кривавими релігійними переслідуваннями в Югославії, про які доніс єпископ Сантін з Трієсту, поміщено в урядовім ватиканськім органі „Осерваторе Романо" вступну статтю, у якій критикується сім американських протестантських проповідників, що були недавно в Югославії й проголосили, що в цій країні є повна релігійна свобода. Стаття каже, хай тепер обєктивні люди самі судять, де правда, а де неправда.

СКАВТИ-СКИТАЛЬНИКИ ДОПУЩЕНІ ДО ДЖЕМБОРІ.

Моассон, Франція, 25. серпня. — Асошіейтед Прес звідомляє, що Міжнародня Скавтова Конференція рішила визнати скавтовий рух, який проявився в скитальчих таборах в Европі, за самостійний. Як довго скавти-скитальці будуть зараховуватись до „переміщених осіб", вони будуть підлягати Міжнародньому Скавтовому Офісові, поки не ввійдуть в склад скавтових організацій тих країн, до яких перейдуть як переселенці.

УХВАЛОЮ ОБНЯТІ ТЕЖ І УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТУНИ НА СКИТАЛЬЩИНІ.

До цього можна додати, що на скитальщині існують в таборах теж і українські скавтові організації. Це Український Пласт, що, як знаємо з скитальчих часописів, проявляє велику активність, а недавно тому святкував врочисто 35-річчя українського пласту в Мітенвальдськім лісі, в Альпах. На святі було до півтора тисячі скавтів. Українські пластуни виступили з великою програмою в одягах з різних часів і частин України та з „соняшно-блакитним" прапором. Це була теж свого роду підготовка до виступу українських пластунів на „Джемборі" в Моассон, в Франції.

РАДА ЗАБЕЗПЕКИ О.Д. ІНТЕРВЕНЮЄ У СПРАВІ ПОДІЙ НА ЯВІ

Лейк Соксес, Ню Йорк, 25 серпня.—Криваві події на Яві були предметом довших нарад в Раді Забезпеки Обєднаних Держав. Рішено предложити Нідерляндам та Індонезській Републиці „свої добрі услуги" в справі наладнання їхнього конфлікту. Крім цього доручено консулам Злучених Держав, Бельгії, Британії та Франції, що перебувають в Батавії, надіслати звідомлення, як є зі справою припинення стріляннини, яка мала наступити на Яві з днем 1 серпня. Совєтська пропозиція, щоб встановити комісію з 11 держав для провірення подій на Яві, зглядно здержання стріляннини, перепала і, як кажуть, на диво через вето французького представника.

НАКЛЕЙМИВ СОВЄТИ В КОРЕЇ.

Ген. Бравн називає „чистою пропаґандою" совєтські обвинувачення про „погроми лівих".

Сеул, Корея, 25 серпня. — Ген. Алберт Е. Бравн, голова американської делеґації в Спільній Комісії Злучених Держав і Совєтів, закинув совєтській делеґації, що вона хоче рядити Комісією і сама виконувати всі функції та мішається у справи уряду Полудневої Кореї. Заява ген. Бравна прибрала такий гострий тон, що виглядає, що ця Комісія не має уже ніякої рації до дальшого існування. Ген. Бравн відповідав на заяву ген. Т. Ф. Штикова, голови совєтської делеґації, який закинув, що арешти лівих в Кореї під американською адміністрацією, „підкопують працю Комісії" Ці арешти, які перевела кореанська поліція, совєтський генерал назвав „погромами лівих". Ген. Бравн назвав ці обвинувачення „чистою фантазією" і „димовою засланою", яка має служити совєтській пропаґанді закривати інші цілі совєтської делеґації, головно стратегічні. Арештовано каже ген. Бравн, елементи, що були нелояльними зглядом уряду Полудневої Кореї та відносились ворожо до Злучених Держав. Ген. Бравн остеріг совєтську делеґацію, щоб вона більше такого не робила і не підпирала елементів, що є ворогами Америки.

АТЛІ ГОТОВ УСТУПИТИ.

Його місце заняв би Ернст Бевин.

Лондон, 25 серпня. — В Англії не перестають говорити на тему „британської крізи", але не так в економічному розумінні, як політичному. В такій „крізі" має знаходитись саме тепер міністерський кабінет Партії Праці. Це добре знає провідник консерватистів, Винстон Черчил, і тому рахує, що може прийти до нових виборів, а з ними і до його повороту до влади. Та, як кажуть політики, ледви чи до цього прийде. Зате рахуються майже певно з тим, що до кінця року уступить теперішній премієр, Клемент Атлі, а його місце перебере Ернст Бевин, що тепер є міністром закордонних справ. Ще кажуть, що Бевин вибивається в загальній опінії щораз вище як зручний політик.

„ДВІ КОНФЕРЕНЦІЇ МАРШАЛА".

Одна в Вашинґтоні, друга в Парижі, але без звязку.

Париж, 25 серпня. — Американські кореспонденти, звідомляючи про хід нарад конференції в Парижі, яка застановляється над потребами Европи, звертають увагу, що в цьому самому часі радять над цею самою справою у Вашинґтоні. Тут мається на думці конференцію, скликану секретарем торгівлі Гариманом. Різниця між ними хіба ця, що в Парижі застановляються, скільки Европа потребує, а в Вашинґтоні, скільки Злучені Держави можуть дати. Потреби Европи обраховано на яких 30 більйонів долярів. Та ця сума така велика, що готова залякати американський конгрес, який повинен би її ухвалити, а властиво американський нарід, що мусів би її зложити. З цеї причини зменшено її на половину, але й так вона являється великою. В Парижі не знають, як поступати, щоби було розумно й практично, а Вашингтон нічого не каже. В тому і клопіт. Вашингтон каже, що не хоче мішатись і впливати на наради в Парижі, тому не дає вказівок.

ДОБУВАЮТЬ БІЛЬШЕ ВУГІЛЛЯ В РУР.

Берлін, 25 серпня. — Продукція вугілля в Рур піднеслася несподівано до найвищого повоєнного ступня. Сталося це тому, що вуглекопам признано більші харчеві приділи. Як відомо, саме цього домагалися вуглекопи, кажучи, що при старих приділах не було сили працювати. Проте і теперішня найвища повоєнна продукція, 242,644 тон денно, не дорівнює передвоєнній продукції, яка виносила 450,000 тон денно. Вугілля є одним з рішальних чинників в економічній відбудові Европи.

БОЛГАРІЯ ЗАТВЕРДИЛА МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Софія (Болгарія), 25 серпня. — В болгарськім парляменті названо мировий договір Болгарії з Аліянтами „твердим і несправедливим", але не зважаючи на це його ратифіковано одноголосно.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИСТУПАЙТЕ ДО ІДЕЙНОЇ ГРОМАДИ!

Приказує наш нарід: Буває, що й на полі рожа виростає! На такому полі, на американській землі, виріс наш Український Народний Союз, передова народна установа американських українців. Не знати його історії, значить не знати, як творилося українське життя в Америці; значить не знати, як У. Н. Союз розбивав камінь темноти, національної несвідомости і нерозуміння потреби змагання до вищого ідейного життя; як закладав перші народні товариства, читальні „Просвіти", Січи чи перші бібліотеки, як перші віча скликав, чи перші жертви на народні цілі в старім краю збирав. Значить не знати, як з насіння цеї рожі виростали впродовж останніх 53 років квітучі городи з пахучими рожами по всіх більших чи менших наших осередках. Це відділи У. Н. Союзу, перші при всякій благородній і патріотичній праці й перші в жертві на релігійні, культурні чи національні потреби.

Дехто, що не визнається добре на українському житті в Америці, скаже, що все це відноситься більше до давних часів, до минулого, а тепер інакше, бо є уже багато інших організацій, що виконують цю народню й культурну роботу, яку колись виконував сам Союз, зглядно, якої навіть не міг виконати, не маючи відповідних сил і засобів.

Так, це правда, що життя наше розрослось, та що навіть сам У. Н. Союз намагається ради загального добра переносити різні ділянки громадської праці на інші організації, створені саме для таких цілей. Та спитаймо: Хто ж у тих організаціях чи установах працює? Чи не здебільша члени У. Н. Союзу і чи всі вдовзи за матеріяльною чи моральною піддержкою не звертаються у практиці в першу чергу до членства У. Н. Союзу та чи статистика жертв і доконаної праці не виказує, що все є головно ділом членів Союзу?

Нам здається, що ми маємо тепер в Америці й Канаді так багато свідомого й патріотичного елементу, що його вже не треба переконувати про вагу скріплення цеї першої й найстаршої української народної установи на американській землі. Ця наша рожа не повинна б уже нині відвалювати каміння, щоб дістатись до плодючої землі й там кидати своє насіння. Тому, коли У. Н. Союз відкликається нині до загалу в справі 3,000 нових членів, щоб дійти в членстві до 50,000, то це повинно бути тепер привілеєм і честю для усіх тих, що вважають себе свідомими і патріотичними українськими громадянами, негайно вписатись до Союзу, якщо вони в ньому не є, та ще втягнути у його ряди своїх знакомих і приятелів.

Забезпечити себе і свою родину матеріяльно в модерній і чесній асекураційній організації, це ніяка ласка, а розумний поступок, але бути крім цього ще й в 50-тисячній, свідомій, патріотичній та жертвенній Громаді, в У. Н. Союзі, це вже щось вище й глибше, бо тісно звязане з високими ідеями та ідеалами, які членству У. Н. Союзу обовязане не тільки визнавати, але й здійснювати.

Царгород у кліщах

Тактику творення кліщів, придуману у справжній війні, застосовує тепер Совєтська Росія для окруження проток Босфору й Дарданелів і турецької столиці Істанбулу, знаної в історії під назвою Константинополя, чи Царгороду, як її називано в Україні. Коли б це Совєтам удалося, тоді не потрібна їм була б воєнна виправа на Туреччину. Із зайняттям Істанбулу Совєти сповнили б мрії своїх великих попередників на російськім царському троні.

Кліщі, які Совєти уплянували, зарисовуються тепер зовсім ясно і на них звернув увагу ще в час урядовий Вашингтон. Одно рамя совєтських кліщів звернене на Грецію, друге на Іран. Иде лише про темпо, з яким ці кліщі почнуть замикатися. Вашингтонські синдиковані кореспонденти, брати Джозеф і Стюарт Алсопи, на підставі інформацій з достовірних джерел сповіщають, що небезпека дійшла вже так далеко, що заповідається на спеціяльну сесію конгресу ще перед Новим Роком, щоб вирішити висилку американських військ до Греції, а може й до інших країн Близького Сходу.

З хвилиною проголошення існування „Грецької Демократичної Армії" під командою комуністичного генерала Маркоса і створення „Вільного Грецького Уряду" виявилося, що Росія поробила теж і відповідні дипломатичні кроки, щоб на зверх скинути з себе відповідальність за евентуальну агресію. В совєтській амбасаді в Атенах, грецькій столиці, осталися лише сторожі і дверники, а всі урядовці виїхали до Москви. Значить, Совєтська Росія не хоче мати дипломатичних звязків з „монархістично - фашистівською Грецією", бо вона приготовляється вислати свого дипломатичного представника до „Вільного Грецького Уряду". Коли б так Совєти оголосили, ци вони признають цей „Вільний Уряд" на вигнанні, то кожен змісця зрозуміє, що це благословення Росії на похід комуністичних сил проти Греції. Звідомлення, які наспіли до Вашингтону вказують, що Югославія, Альбанія й Болгарія теж позабирали своїх послів з Атен, отже й вони згармонізувалися з тактикою Москви. У тайних звідомленнях сказано, що представники згаданих балканських совєтських сателітів відбули в Москві конференцію, а це значить, що вони дістали інструкції, як спільно виконати наперед придуманий плян.

Вашингтонські довірочні донесення, за словами Алсопів, вказують, що дотеперішні пляни створення міжнародної бригади для походу на Грецію припізнилися. З хвилиною проголошення „Грецької Демократичної Армії" ці пляни будуть приспішені, бо оця грецька підіздова армія буде лише авангардою закроєної на більшу скалю міжнародної бригади, такої, яка оперувала свого часу в Еспанії. Добровольці з Франції, Німеччини і Швеції прибувають поодиноко до „Грецької Демократичної Армії", щоб надати їй характеру міжнародньої армії, а тоді вже легко буде прилучити цілі дивізії з Югославії, Болгарії та з Альбанії. Треба лише виждати знаку з Москви, а „Вільна Греція" спалахне московським вогнем.

Друге рамя кліщів твориться в Ірані. Там уже були Совєти з кінцем війни, але під натиском Обєднаних Держав мусіли по війні забрати свої війська і звільнити Іран. Тепер совєтський амбасадор Саджіков сказав отверто іранському премієрові Агмедові Кваваммові, що він робить його особисто відповідальним за вислід голосування в іранськім парляменті над совєтським контрактом для експлоатації іранської нафти. Совєти хочуть іранську нафту дістати в свої руки так, як дістали іранську рибу. Після заключення контракту між Іраном і Совєтами в справі риболовлі на іранських водах, Іран мусить доплачувати пів мільйона долярів Совєтам, за те, що вони „очищують" Іран від риби! Ніщо дивного, що тепер іранський парлямент мусить бути обережним, щоб не доплачувати Совєтам ще й до нафти, яку вони забрали б на підставі вимушеного контракту. Не вдалося Совєтам перед роком створити свого уряду в Ірані, то може вдасться опанувати Іран при помочі торгівельного договору. Коли іранський парлямент відмовиться одобрити совєтський контракт, тоді треба надіятися нагальної акції Совєтів.

Америка мусить бути готова зі своєю акцією. Заява американського делеґата в Обєднаних Державах Гершела Джансона вказує, що департамент стейту задумує підтримати Грецію мілітарно на випадок, коли б так Англія забрала свої війська звідти. Та для висилки американських військ до Греції треба ухвали конгресу. Тому саме іде тепер така сильна агітація за те, щоб президент Труман скликав конгрес на наради ще цього року, навіть зараз, а найдалі осінню. Між іншими таке домагання видвигає Американський Легіон, який відбуває тепер свою річну конвенцію, тим разом у Ню Йорку.

ІВАН ФРАНКО

ЯК ГРОМАДЯНИН, УЧЕНИЙ І ПИСЬМЕННИК.

Дня 13. червня б. р. вібулося на чужині, в Мюнхені, урочисте засідання членів найстаршої української наукової установи — **Наукового Товариства ім. Шевченка** (НТШ). Засідання було присвячене памяті Івана Франка. На цьому вислухано 4 доклади, а саме: 1. проф. Л. Білецький „Мойсей Франка на форумі тогочасної доби", 2. проф. Зенон Кузеля: „Франко як етнограф", 3. проф. Я. Рудницький „Поетичний наголос у Франка", 4. доц. М. Стахів: „Франко як суспільний діяч". На засіданню було 50 членів НТШ та наукового доросту.

В часописі „Час", що виходить на скитальщині в поміст д-р В. Я. звіт з тих докладів, який передруковуємо.

⁂

Науковим засіданням хотів Виділ Т-ва відзначити 31. роковини смерти того нашого Каменяра, який не тільки творчо різьбив — як письменник і поет — духове обличча сучасників, але довгі роки стояв як активний науковий робітник у передових лавах нашої, єдиної в той важкий час, Академії Наук...

По святочнім відкриттю й відданню мовчазної пошани присутних Тіням Великого громадянина, прочитав проф. д-р **Леонід Білецький** доповідь на тему: „Мойсей" Франка на форумі тогочасної доби. На підставі наукової літератури власних студій і, в основному, на підставі свідчення самого таки поета устійнив на вступі прелегент, що джерелами твору були книги св. письма. Проте в поемі дав Франко свій авторитет — сильветку людини, якої власна суспільність не розуміла. „Мойсей" був останньою реакцією поета на становище інтелігенції, що не сприймала нових тенденцій Франка. Одночасно уявляє собою „Мойсей" найвище творче досягнення поета, який зумів у своїй останній великій речі поєднати ідею, глибокий зміст та гарну й дбайливу форму і залишити в той спосіб тривкий памятник своєї 40-літньої мандрівки.

Проф. д-р **Зенон Кузеля** зумів сполучити усвоїй доповіді про „Франка як етнографа" інтимність спогаду про свої зустрічі з ученим з річевістю наукової лекції. Тому його доповідь мала своєрідний чар, що причинився до витворення серед слухачів настрою, якиий не опустив їх уже до кінця вечора. З доповіді дізнались теж присутні низку невідомих подробиць. Франко був теж всебічний, як етнограф. Досі панує помилкове переконання, що Франко має заслуги тільки як фольклорист. Тим часом Франко поруч живих зацікавлень для народної літературної творчости виявив теж замилування для матеріяльної культури. Ця ширина зацікавлень позначилась на вартості Франкових праць. Деякі його публікації основністю далеко лишають позаду аналогічні закордонні видання, а то й не мають собі рівних у світовій науковій літературі (українські народні приповідки). На якості Франкових праць вібдилась теж його феноменальна память, яка дозволила йому бути прекрасним знавцем народних звичаїв. Неправильним є теж погляд, що поет не мав музичного слуху! Він зумів з памяти проспівати низку народних пісень із ЗУЗемель захопленому Лисенкові. Він співав теж до фортепіяну Дарії Глібовицькій, яка й записувала ноти з почутих від Франка пісень. Взагалі Франко домагався від наукових робітників, щоб записувати не тільки слова пісень, але теж і ноти; це було на той час новиною і творило зворот в наукових дослідах. Його невсипущість проявлялась не тільки в самостійнім збиранні й опрацьовуванні етнографічних матеріялів, але теж у рецензуванні всіх без виїмку етнографічних праць, які мали появитись у виданнях НТШ. Малюнком контрастів Франка осягнув проф. Кузеля те, що постать Франка як етнографа була не лиш плястична, але теж жива й кожному близька.

Проф. д-р Я. Рудницький проаналізував „поетичний наголос у Франка". Під поетичним наголосом прелегент розумів усі відхилення від нормативного, загальнообовязуючого наголосу, які є зумовлені римою чи ритмом. Він частинно повстав під впливом діялектологічного середовища, частинно під впливом пісенних наголосів. На цей останній вплив вказувала б м. ін. Франкова редакція „Кобзаря", в якій поет зазначував, подібно як і Куліш, наголоси, керуючись зразками народної пісні. З тез автора можна б оспорювати його твердження про право поетів на поетичний наголос. Сучасна теорія нашої літератури є під цим оглядом доволі сувора й навіть наголоси, що мають виправдання в діялектологічним середовищі авторів, бувають підлічувані як огріхи.

В останній доповіді доцент **д-р М. Стахів** накреслив сильветку Франка як суспільного діяча. Доповідач ствердив, що ця ділянка праці Франка найменше для суспільности відома, хоч мабуть, його досягнення в цій ділянці розмірно найбільші. Щоб оцінити вповні заслуги Франка, на те треба змалювати епоху. Це поставлене собі завдання прелегент розвязав дуже обширно. Він змалював економічну, соціяльну, культурну й політичну картину Галичини з 1870-их років, коли Франко вступив в активне громадянське життя.

Безпосередний звязок Франка з народними масами був для нашої тодішньої інтелігенції незрозумілий і став причиною численних конфліктів Франка із суспільністю. Все ж Франко не подався. Маса під впливом праці Франка відчула свою місію і переродилась. Дорогу, яку вона перейшла, можна зрозуміти тільки розглядаючи велитенську, піонірську роботу Франка-громадянина.

Можна доповідачеві докоряти, що за багатством подробиць замало уваги присвятив самому Франкові, але треба узглядити обставину, що час, поставлений прелегентові, до диспозиції, був доволі обмежений, а без накреслення епохи не можна вчутись в ролю Франка. Доповідь д-ра Стахова була логічним доповненням прелекції проф. Білецького й творила з нею своєрідну цілість.

Слід підкреслити, що всі чотири доповіді в сумі зайняли малощо більше часу, як 2 години, — отже, не втомляли слухачів, а залишили їм поруч ясно зарисованої постаті Велетня Духа приємний спогад про творчо проведений вечір.

ТРАНСПОРТ В СССР.

(УБІ). Велику увагу звертає уряд СССР на транспорт товарів. В пресі й на мітингах щораз проголошують, що своєчасно відтранспортовані продукти й сировина підтримують високий рівень держави. А проте, транспорт, наприклад, із Галичини до Росії відбувається дуже повільним темпом. Ешелони довго стоять на різних станціях через погану працю залізничних робітників.

З Галичини на схід вивозять: зерно-продукти, дерево, нафту та інші вироби. З Польщі через Перемишль - Львів вивозять масово вугілля, спроваджуючи його також на схід. Із Бойківщини й Карпат відтранспортовують велику кількість будівельного дерева. Цими різними транспортами користуються мешканці, головно — колгоспники, які приїжджають ними до Галичини по хліб, а потім повертаються додому.

Особові потяги поділені на дві групи: пригородні і далекого напрямку. Майже всі пригородні поїзди складаються з вагонів товарових. Часто поїзди спізнюються проти розкладу. Квитки на поїзд порівняно з усім іншим, недорогі, отже в поїздах завжди переповнення. На далеконапрямні поїзди треба мати дозволи, або службові командировки. Через те звичайні люди-колгоспники їздять товаровими потягами, чого залізничний уряд не забороняє.

Львів — це вузол усієї Галичини. Звідси відходять далеконапрямні потяги на Київ, Ужгород, Сигет, Мукачів, Москву та ін. Крім цього, із Львова розходяться пригородні поїзди, наприклад, на Самбір — о 12-ій, на Ходорів — о 10-ій, і т. д.

ПЕТРО ХОРОЛ — Права застережені.

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

12)

Тілом проскочила електрична іскра і ножка в руці закаменіла. Зустрівшись очима, ми кілька секунд свердлили один одного поглядами. Нарештім він усміхнувся, привітався, подав руку.

Трохи постояв.

„Втеклі?" — питає.

— Так.

„Скільки Вас?"

— Я один.

„Поодиноко не тікають, а сам втечеш, сюди не дійдеш".

Заспокоївши мене, він посварився, що не обережно ходимо: у селі є міліція. Я встав, подякував. Він запалив цигарку і дав мені. Запитав куди йдемо. Я сказав. Розгорнувши велику карту дав мені олівець, папір. Він диктував, а я записував маршрут.

Я дякував і, прощаючись, хотів вийти.

„Мамо, сказав, дайте їм харчів на дорогу".

Господиня, що, заспокоївшись, з боку мовчки спостерігала, знову заметушилася. За хвилину в моїй торбі було два великих хліби та кілограм 4 сала. Тим часом син поніс мапу до сусідньої кімнати і виніс мені пачку цигарок, сірники. Витираючи сльози, господиня протела мене за ворота.

Наближаючись до Костроми, у одному осиковому ліску, ми помітили багато ягід і стали їх збирати. Рішили в ньому відпочити. Тут ліс перерывався і на відкритій місцевости стояло село, поділене невеликим гайком на дві приблизно рівні частини. За деякий час ми помітили, як з села вийшов натовп людей, що прямував у наш бік. Ішли чоловіки і жінки. Деякі з них за руки вели дітей. Діти також бігли перед натовпом. У натовпі ішло два цивільні з рушницями.

Небачучи небезпеки, ми лежали, а дехто збирав ягоди. Вони оточили наш лісок і коло почало звужуватись. Раптом з-за куща вийшов мисливець. Побачивши мене, він зблід, затрусився й обома руками над головою підняв рушницю. Певне він хотів закричати, але горло його не послухало і з нього видавився хрипкий, слабий, невиразний згук. Я усміхнувся, заспокоїв його, пізнав товаришів.

Нас оточила різноманітна юрба й почали розпитувати хто ми. Дітвора протискувалась межи дорослими ближче до нас і, спинившись, оглядала нас цікавими очима. Недовго нам довелося про себе розповідати. У юрбі почулися зітхання, а далі лайки та прокльони на адресу сільського начальника. Вони молили Бога про наше спасіння і тут же обіцяли влаштувати нашу втечу. Один з мисливців запропонував іти нам у село, але йому видно не співчували інші. Він повів нас, а за нами йшов увесь натовп. Близче до нас ішли діти.

Спинились ми коло одної хати, що коло неї на вулиці лежала купа колодок. Ми сіли. За кілька хвилин селяни принесли нам хліба, молока, сметани. Ми були голодні, але як не поралися коло харчів, їх все збільшувалось. Перед нами становили все нові черепяні горшки з харчами.

Підійшов сільський начальник, привітався. Чоловіки косо із-під лоба на нього поглядали, а жінки в голос йому докоряли за наше затримання.

Він виправдувався, кажучи, що так треба „для порядку", що він, як колишній царський жандарм, мусить покутувати старий гріх.

„А ви не бійтесь", додав він у наш бік.

Дивлячись на цих дорослих дітей північної природи, ми нічого лихого не чекали.

У свою чергу він посварив на односельчан, що вони мало винесли харчів і наказав на завтра принести тим, що ще не приносили і нагадав, щоб на дорогу нам принесли не молоко, а мясо.

Селяне поволі розходились, мисливці пішли ще раніше.

Взявши обіцянку, що ми не втечемо, начальник пішов, а цікавіші лишились, розпитуючи нас про все, чим цікавились.

Незабаром начальник повернувся у супроводі кількох селян, що поодинцю забрали нас на ніч до своїх хат. Прощаючись з нами, на доказ, що ми не втечем, він зажадав наші шапки й документи.

У вечорі до хат, де ми були, селяни зносили нам харчі для дороги.

В перше за кілька місяців, ми смачно спали у хатах.

Ранком прибув начальник, повернув нам наші шапки і, давши прибулому за ним дідусеві пакет, наказав відвести нас у сусіднє село. Ним оказалась та віддалена ліском частина, що була від першої не далі як 200 мт.

Новий начальник ще вчора знав про наш „арешт", поговорив з нами, заглянув у наші торби і виявив невдоволення асортиментом та кількістю харчів, що у них були, і відсутністю у нас тютюну. Нас знову нагодували і повільний начальник наказав скликати загальні збори селян, щоб обрати конвоїрів для супроводі нас до наступного села.

Селяни приходили до сільської ради в різних справах чи й без них і розмовляли тут з нами. Тут же при начальнику вони радили нам тікати і розповідали, як і куди нам краще і безпечніше йти. Ми довідались, що будемо переходити місток, а за ним праворуч — лісова просіка, що на неї нам слід звернути.

(Дальше буде).

Український Конгресовий Комітет за роботою

В червні пройшов рік, як третій з черги і перший після війни Конгрес Американських Українців у Вашингтоні вибрав своє представництво — Український Конгресовий Комітет Америки в його теперішньому складі. В поконгресових коментарах в пресі і розмовах виявлялося чимало всіляких критичних завваг щодо самого Комітету та його спроможностей. Від того часу пройшло вже майже 15 місяців, в яких Комітет справді робив „що міг", щоб вив'язатися з доручених завдань та виправдати виявлене йому довір'я. Було багато труднощів і перешкод, були теж недотягнення, але були й результати, що їх можна було досягнути тільки вкладом великого труду і чималих коштів. Проте, залишаючи оцінку праці Конгресового Комітету ширшим колам нашого громадянства, хочу подати тільки короткий реєстр фактів і подій, якими праця Комітету позначувалася, які сьогодні вже належать до історії та які є без сумніву досягненнями цілої американсько-української громадськості.

Щоб представити роботу Конгресового Комітету в належному світлі, щоб могти зрозуміти труднощі, які йому доводилося і доводиться побороти та щоб могти належно оцінити його успіхи і невдачі, необхідно представити насамперед і бодай загальниково ці обставини серед яких Комітетові доводилося працювати і загальне тло, на якому його діяльність розгорталася.

Нові завдання в нових обставинах.

Під час війни першим і головним завданням Українського Конгресового Комітету Америки було піднести і скріпити бойову силу нашої країни, робити все можливе, щоб забезпечити її перемогу над нацистсько-фашистським та японським агресором, а дальше оборона українського імени та прав українського народу. Третій Конгрес Американських Українців відбувся вже після закінчення війни, а перед вибраним новим Конгресовим Комітетом виринули вже нові завдання, іменно: дати якнайбільший вклад в мирові зусилля Америки та американського уряду. Виходячи зі становища, що тривкого миру не може бути як довго існує ще на світі поневолення та заперечення тих принципів свободи і демократії, за які в двох світових війнах кривавилося людство, УКК звертав головну увагу та вів відповідну акцію в двох напрямках: 1. Постійно пригадував та звертав увагу нашого уряду на факт поневолення України советською Росією та на необхідність добиття для неї визволення й привернення її національно-державних суверенних прав і 2. Робив це саме на міжнародному терені. Без вільної України не може бути тривкого мира, до якого змагає Америка і ввесь миролюбний демократичний світ — це було провідною думкою в роботі УККомітету. Справу оборони та ратування українських воєнних збігців, впорядкування внутрішніх українських відносин, консолідацію українських сил головно на американському континенті і т. п. вважалося за частину загальних змагань на допомогу визвольній українській справі і тому їм теж віддавалося належну увагу.

Труднощі і перешкоди.

Крім політичних та конюнктуральних труднощів і перешкод, УКК натрапляв у своїй роботі теж на інші, головно матеріяльні. Того рода акція, яку веде УКК вимагає не тільки багато знання, труду, праці й часу, але й багато гроша. Тимчасом, ціла збіркова акція серед нашого громадянства була призначена головно на допомогу українським збігцям в Европі і щоб не послаблювати та не роздрібнювати цеї збіркової акції, УКК задовольнявся тільки принагідними пожертвами, що в жодному разі не покривали навіть найосновніших потреб Комітету. Брак відповідних фондів був головною причиною, чому УКК не міг розгорнути своєї акції в такій мірі, як це було б потрібно. Дальшою причиною труднощів у роботі УКК був теж деякий брак зрозуміння цеї праці серед широкого загалу.

БАЛАКАЮТЬ ПРО МІЖНАРОДНІ СПРАВИ.—Ця картина знята в готелі Воллдорф-Асторія в Ню Йорку по дипломатичній вечері. Схоплено на знимці сенатора Ворена Р. Остина (зліва) як розмовляє з асистентом секретаря стейту, Вилардом Л. Терп, на тему міжнародних проблем, що тепер обговорюються в Раді Безпеки Обєднаних Держав.

Праця УКК на зовні й внутрі.

Як іде про конкретну роботу, то вона в загальному виглядала так:

За минулий час Український Конгресовий Комітет відбув 15 звичайних засідань та кільканадцять принагідних окремих нарад. З виступів УККомітету перед своїм урядом та на міжнародному терені назвемо тільки ті, про які була згадка в американській пресі. Сюди належить насамперед поїздка голови Комітету до Парижа на мирову конференцію в серпні минулого року. Під час свого двомісячного побуту в Парижі він доклав усіх зусиль, щоби переконати зібрані там делегації багатьох країн, що власне без вільної України не може бути тривкого миру. Виступаючи теж в імені Комітету Українців Канади, він зложив обширний меморіял в цій справі. Виступ делегата УКК на мировій конференції в Парижі відбився широким відгомоном в американській та іншій пресі.

Зокрема широку активність був розгорнув УКК під час сесії Загального Зібрання Організацій Обєднаних Держав з кінцем 1946 р. Вислано меморіял з домаганням прослідити положення в поневоленій Україні та іншій в обороні скитальників. Нав'язано особистий контакт з панею Рузвелт, головою Комісії Людських Прав, з п. Вореном — головним дорадником департаменту стейту в справах переміщених осіб, зі сенатором Ванденбергом — головою сенатської комісії закордонних справ та з іншими чоловими представниками. Американська преса та пресові агенції подали про заходи УКК в Організації ОД відповідні інформації.

З дальших виступів УКК треба назвати головно каблеграму, вислану секретареві стейту ген. Маршалові до Москви під час конференції „Великої Чвірки" в половині березня. В каблеграмі з черги звертаюся увагу, що без справедливої розвязки української проблеми не може бути тривкого миру. Вістку про каблеграму УКК ген. Маршалові подали передові американські щоденники.

Дня 27 липня УКК звернувся за посередництвом американського представника до Ради Безпеки О.Д. домагаючись міжнародного прослідження положення в Україні у звязку з повідомленням про заключення советсько-польсько-чеського договору в справі спільної акції проти Української Повстанської Армії. Відомість про це надрукував Ню Йорк Таймс та інші газети. Копії меморіялу були передані теж безпосередньо поодиноким членам Ради Безпеки.

Крім цих загального значення меморіялів вислано кільканадцять листів і телеграмів в актуальних справах до американського уряду та його поодиноких представників. УК-Комітет інтервенював письменно і особисто в нашому уряді головно в обороні скитальників, про що частинно були теж повідомлення в американській пресі.

Окрему сторінку в праці УККомітету творять публичні виступи та маніфестації в обороні України. Тут згадати треба насамперед зорганізоване Комітетом Масове Віче в Ню Йорку 16-го листопада минулого року в справі положення в Україні. Представники ККомітету брали участь теж в цілому ряді віч і маніфестацій в інших містах, як в Дітройті, Клівленді у Филадельфії і т. д., про що теж повідомляла американська преса, обговорюючи при цьому й основну українську справу.

В обороні прав України та в справі допомоги українським визвольним змаганням УККомітет поробив деякі інші важливі заходи, які ще є в тягу полагоджування у відповідних урядах та про які у свій час будуть подані точніші інформації.

За минулий рік УККомітет ще більше затіснив свою співпрацю з Комітетом Українців Канади, виступаючи спільно і солідарно майже в усіх справах. Разом з КУК пороблено теж заходи в справі скликання Української Пан-Американської Конференції, до якої вже закінчується підготовку та яка мала б відбутися в осінніх місяцях, по всяких правдоподібностях в листопаді.

В минулому році, як і в попередніх, УККомітет продовжував видавання в англійській мові „Українського Квартальника", що появляється під редакцією проф. Чубатого та є одним з головних засобів голошення правди про Україну та популяризації української справи на американському і міжнародному теренах. Видавання Квартальника, коштом 1,500 долярів за кожне число, становить найповажнішу рубрику в розходах в касі Конгресового Комітету.

Фінансовий стан.

В минулому часі тільки поступово наладнувано канцелярію Комітету, натрапляючи на найбільші трудноші фінансового порядку. Ця справа ще досі не наладнана. До каси Комітету за ввесь час від III. Конгресу аж по сьогоднішний день вплинуло 14,598.75 долярів. Розходу в тому часі було 16,813.63 долярів, що їх видано головно на публікацію Квартальника, поїздку до Парижа на Мирову Конференцію, акцію під час сесії Загального Зібрання О.Д., поїздки до Вашингтону, телеграми, публікації та на адміністраційні потреби. Це справді мінімальна сума в порівнанні зі зробленою роботою та потребами, тоді як подібні представництва інших етнічних груп в Америці мають в тих цілях до розпорядження грубі сотні тисяч долярів. На фонди Конгресового Комітету склались принагідні пожертви та субсидії від організацій. Окремої збіркової акції ККомітет досі не переводив, щоб не послаблювати збіркової акції Допомогових Комітетів на безпосередню допомогу українським скитальникам. Ця акція стає необхідна тепер, з огляду на збільшені завдання ККомітету.

Найблищі завдання.

На закінчення треба згадати ще коротко про найблищі пляни Комітету. Крім пороблених вже заходів в справі допомоги українським змаганням, як частині мирових зусиль Америки, Конгресовий Комітет, разом з Комітетом Українців Канади, скликує на осінь Українську Пан-Американську Конференцію, завданням якої буде — як сказано свого часу в комунікаті — „обговорити спільні проблеми зорганізованого українського громадянства в країнах Північної і Південної Америки та усталити способи і напрямні співпраці в спільних справах". Подрібна підготовка до конференції вже закінчується і в найблищому часі буде визначена її остаточна дата, по всіх правдоподібностях на листопад.

Робиться теж заходи для відповідної акції під час найблищої сесії Загального Зібрання ОД.

До дальших важливих заходів ККомітету належить рішення видати в найкоротшому часі документальну книгу в англійській мові про боротьбу українського народу за свої права та за визволення від початку другої світової війни по сьогодні. Книжка базуватиметься головно на документах про боротьбу українців проти німецького і советського загарбників. Книга вже є в підготівці.

Це тільки в загальних зарисах про працю Українського Конгресового Комітету Америки за минулий рік часу та короткі інформації про його дальші пляни. Я вже згадав, що про деякі старання, які ще є в тягу, сьогодні ще не час говорити. Проте, вже й з поданого наше громадянство може виробити собі бодай загальний погляд на працю свого представництва, яка щораз ширше розгортається та яка доповнює загальні мирові зусилля Америки та американського уряду. Праця УККомітету залежить не тільки від його членів, але й від цеї піддержки, яку дає йому широкий загал нашого громадянства. Збільшені завдання Комітету, вимагають теж більшої піддержки, як моральної, так і матеріяльної збоку всіх американських українців. Хочемо вірити, що наше громадянство в майбутньому викаже більше зрозуміння цеї важливої праці, яку веде УККомітет та піддержить її всіми можливими засобами.

Степан Шумейко,
Голова УКК.

„В УКРАЇНІ"

Прийменники В і НА при географічних назвах.

(Докінчення).

Отож, применник **на** визначає тільки частину того, що означаємо через **в**, як цілість, і це взагалі скрізь відбивається на окресленні обширу: при всьому, що є цілість, уживаємо **в**, а що є його тільки частина, уживаємо **на**, напр.: Сідай у дворі на призьбі, Вирви в садку на грядці, Сів у хаті на лавці, В коморі на полиці, В клуні на сіні, Учився в Київському Університеті (на Університеті — це полонізм) на медичному факультеті, Живе в Києві на Подолі, Його дім у Києві на Хрещатику. Поле в нашій уяві не обмежене, тому **на** полі, але ліс обмежений: **в** лісі. Проте можна виділити якусь частину поля, тоді: Череда пасеться в полі, Оре в полі.

Ось трохи прикладів на вживання **в** в Іпатієвому Літопису: При назвах народів, коли ця назва заступає державу: Їха в Ляхи, із Ляхов приде к Володимерю 445, Воротися в Ляхи 488, Послав в Половці 234, Ігор бяшеть в Половцех 437, Голод бисть по всей Землі, і в Русі, і в Ляхох, і в Литві, і в Ятвязех 580, Посла посли своя в Угри, і в Ляхи, і в Чехи 269, (Вернулися) угри в Угри, а ляхове в Ляхи 271, Мні отчини в Угрех (нема), ні в Ляхох 281. При Русь: Грамота в Русі 15, Пойду с тобою в Русь 437, Приде в Русь 357, Приїхал єсмь в Русь 394, Іде в Русь 228, Пойдеть в Русь 411, Се в Русі 6, Несть в Русі 433, Братья его в Русі 404. При містах: Бігая в Галичь 386, Пойди в Берлядь 390, Бігая в Рязань 386, Несоша в Галичь 447. Земля: Бог привел мя в Рускую Землю 292, Пойди в Рускую Землю 234, В Руской Землі 241, Мятежь вèлик будеть в Землі 570.

Ось приклади розрізнення **в** і **на**: Воспитана бисть в Києві на Горах 474, І пришедшю єму (війною) на Галичь, бояре (билися) й возвратишася в Галичь 480.

Географічна мовна логіка міцно встановила, що в місцевому чи в знахідному відмінках при назвах держав уживаємо тільки **в**: в Німеччині, в Туреччині, в Росії, в Польщі, в Румунії, в Англії, у Франції, в Бельгії, в Греції, в Японії, у Фінляндії, у Швайцарії, в Італії і т. ін. Назви держав — це окреслена границями правна цілість, тому при них місцевий чи знахідний відмінок може бути тільки з **в**, ніколи з **на**, бо **на** при цьому було б мовною нісенітницею, напр.: Він живе на Франції.

Через те, що Україна довгий час мислилася, як частина чи то Польщі, чи то Росії, до неї традиційно сильно прищепилося вже по XIX-му віці підлегле **на**. Дійсно, поляк зо свого державного погляду завжди скаже: **в** Польсце **на** Украінє; так само скаже й росіянин: **в** Росії **на** Украінє. Це „на Україні" сильно защепилося й у нас самих, і всі його так і вживають. Але в теперішніх правних умовинах це „на Україні" — тільки залишок минулого, тільки анахронізм, бо сьогодні Україна — бодай правно незалежна Совітська Соціялістична Республіка, й її Міністр Закордонних Справ засідає в міжнародних конференціях. Ось тому говорити й писати тепер по-стародавньому „на Україні", це значить, не визнавати правної незалежності України, не визнавати й свого III-го Універсалу, що її такою визнав. Цебто, з правного погляду, і свого, й чужого, треба вже конче змінити підлегле **на** на правно окреслене **в**. Та й час уже творити для України нову традицію навіть у мові, й говорити й писати тільки **в** Україні, **в** Україну, а не **на** Україні, **на** Україну. Традицію підлеглості треба вивидити, бо бодай правно цеї підлеглості вже нема, — правно Україна є державна цілість з виразно окресленими границями, визначеними Конституцією.

Коли ми говоримо „на Україні", то це значить, що ми Україну вважаємо частиною іншої держави, в якої склад вона входить несамостійно; і навпаки, говорячи „в Україні", мислимо Україну **незалежною** правною цілістю.

По памятках XVII-XVIII в. в. форма **в** Україні, **в** Україну — звичайна форма. Так, вона нерідка вже в універсалах гетьмана Богдана Хмельницького, а в писаннях дальших гетьманів вона звичайна; в Універсалах і листах гетьмана Івана Мазепи форма в Україну, в Україні дуже часта, а форма з **на** — зовсім рідка. Цікаво, що, скажемо, наш історик Микола Костомарів у своїх монографіях „Богдан Хмельницький", „Руїна", „Мазепа" й ін., під впливом памяток на основі яких писав свої праці, звичайно пише **в** Україні, **в** Україну. Навіть цар Петро І. в листах до Мазепи часом писав **в** Україні. Документи XVII-го віку звичайно подають **в** Січі, **в** Січ чи **в** Січу, **в** Запоріжжі, **в** Запоріжжя.

Традиція незалежного мислення „в Україні" довго в нас трималася, напр., так нерідко пишуть навіть поляки, особливо т. зв. української школи. Ще в Шевченка була підсвідома думка про це, і в своєму „Кобзарі" він 42 рази вжив форми „**в** Україні", але 37 раз ужив також „**на** Україні", — видно правного значення **на** при географічних назвах він уже не відчував.

Таким чином, наші сусіди, поляки та росіяни, не тільки зробили Україну частиною своєї держави, але міцно защепили й самим українцям до їхньої мови, цебто до народньої душі, форму підлеглого мислення: **на** Україні, але **в** Польщі, **в** Росії, чи **в** Совітах. Тепер цю невідповідну форму час уже виправити.

† Іларіон.
Lausanne, „Bethanie", Suisse.

Нахабство советського представника

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НАКЛЕПІВ І. О. ЩЕРБАТЮКА.

Українська канадійська преса звідомляє, що департамент закордоних справ в Отаві постановив розглянути зміст промови І. О. Щербатюка, аташе советської амбасади, виголошеної 27. липня на пікніку ТОУК (Товариства Обєднаних Українських Канадців) у Ст. Вітал біля Винипеґу. В тій промові Щербатюк накинувся брудною лайкою на канадійських українців, які помагають українським скитальцям.

До розгляду промови Щербатюка спонукав урядові чинники лист протесту, висланий до советської амбасади в Отаві бувшим винипежським мешканцем, Іваном Гладуном, який тепер перебуває в Торонті.

Гром. Іван Гладун запротестував проти такого уступу промови Щербатюка:

„Але знаходяться серед українців Канади, люди, які радо розкривають свої обійми перед зрадниками, оплакуючи їхню тяжку долю". Вони розділяють ненависть зрадників до своєї батьківщини, бо самі аж почорніли від лютої ненависті до України, її героїчного народу, який в дружбі з всіма народами Радянського Союзу створив справжні умовини для буйного розвитку України, яку признали всі держави світу як самостійну, суверенну державу. Вони вірять усім брехням скитальців, бо самі давно загубили почуття правди і чесності. Про таких людей можна сказати, що вони вже давно брехнею стеляться, на брехні сплять і брехнею укриваються".

І. Гладун далі пише, що „я і 80% моїх друзів, канадійців українського походження, співчуваємо скитальцям... Вони жертвами невиносимих обставин у їхній батьківщині..."

При кінці заявляє, що ніякий советський представник „не має права прозивати нас брехунами ізза того, що наша опінія різниться від його опінії", ні не має права оклевечувати навіть найскромнішого нашого громадянина, а не то кидати клевету на одну з більших частин населення цеї країни" І. Гладун піддає думку, щоб советська амбасада „публично й офіційно перепросила народ Канади" за надужиття дипломатичних привилеїв та поробила кроки, щоб подібні випадки більше не траплялися.

Запротестував проти промови Щербатюка теж Комітет Українців Канади. Отець д-р В. Кушнір, голова КУК, заявив пресі, що промова Щербатюка є „наклепницька і збещещуюча" і є „прямим надужиттям свободи, якою наділено чужих представників у нашій демократичній країні", а далі, що уряд повинен повзяти певні кроки в обороні доброго імені своїх громадян", себто канадійських українців.

Подібні заяви зложили ще: о. Савчук та д-р Мандрика.

До цього слід додати, що советська амбасада в Отаві подала, що І. О. Щербатюк є підрядним службовцем советської амбасади і не має дипломатичної посади. Канадійський уряд не міг би в такому випадку потягати Щербатюка до відповідальности за нарушення дипломатичних привілеїв, але може домагатись, щоб амбасада його усунула.

Про цю подію розписались широко канадійські газети. Виявляється теж, що Щербатюк це важна „шишка", а не звичайний канцелярійний урядовець. Кажуть, що саме його, що родився в Україні та володіє українською мовою, вислано до Канади на те, щоб започаткував поворот канадійських українців в Україну.

Хор „Україна" перед американцями

Існуючий на скитальщині хор „Україна" дав на запрошення Головної Кватири Американської Армії в Европі кілька показових концертів української пісні. Перший концерт був для командного складу армії. Хор співав під керівництвом проф. Нестора.

Керівники мистецького відділу Головної Кватири прибули до табору, де перебуває хор „Україна" і зазнайомовшись з зразками багатого репертуару уклали з проф. Нестором умову, згідно з якою хор виступить впродовж яких трьох місяців в 30 містах американської зони. Авдиторію слухачів складатимуть американські вояки та ті, що їх обслуговують. Програма буде складатись переважно з українських народніх пісень та творів українських композиторів, але будуть виконані теж зразки з сучасної та світової творчості. Будуть теж дані радіо-концерти широкої трансляції, як і будуть наспівані патефонні пластівки. Хор виїздить у складі 45 співаків. Матеріяльну і технічну частину подорожі бере на себе Головна Кватира.

УКРАЇНЦІ В АВСТРАЛІЇ.

З листа, надісланого від А. Шкардуна, з Брізбейн, Австралія, до часопису „Новий Шлях" у Канаді, виходило б, що в Австралії є поважне число українців, з яких деякі доробились більшого майна. Це головно ті, що прибули по першій світовій війні. Але й там не бракує сталінських служак.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Д-р Роман Осінчук.

Сонце і здоровля людини

Сонце — сонце?! Хто не говорить, не слухає, або не читає про сонце? Та хто про нього не пише? Поет про схід чи захід сонця пише нераз велику поему та силкується представити красу природи під впливом діяння соняшних променів в якнайбуйніших красках своєї поетичної фантазії та вбрати її у найкращі форми поезії. Письменник нераз годинами описує про чарівне діяння і вплив сонця на своїх героїв у повісті, вишукуючи для нього найкращі фрази новочасної белетристики. Фізик дивиться на сонце як на джерело енергії, хемік як на фактор, що впливає на всякі хемічні процеси, бактеріолог уважає сонце за могутній засіб поборювання бактерій і загальної дезінфекції, а лікар старається застосувати сонце до лікування різних хворіб чи вжити його для профілактичних, себто запобігаючих цілей.

Вже з цього короткого вступу бачимо, що сонце це могутній засіб природи, що відограє в ній кольосальну, а то й децидуючу ролю. А вже найсильніший вплив має на живу природу, себто рослини, тварини й людину.

Завдяки сонцю є життя на світі. Рослини під впливом соняшних променів мають спромогу нормувати свої хемічно-фізіольогічні процеси, асимілювати (присвоювати чи громадити) з повітря і зі землі різні неорганічні складники, які опісля перетворюють на органічні і в цей спосіб будують свої клітини ткани та тіло. Завдяки сонцю рослини будують білковинні субстанції, цукри, товщі, вітаміни і то що, завдяки ньому ростуть і дозрівають всякі городини (ярини), овочі й збіжжа, які є основним кормом тварин і людей. З цих продуктів деякі тварини (травоїжерні) покривають вповні потреби свого тіла, деякі знова, а між ними й чоловік, до рослинних продуктів харчування вимагають ще частинного тваринного харчу, особливо білковинних речовин. Отже як бачимо, у всіх життєвих процесах від найпростіших одноклітинних творів до найскладніших многоклітинних організмів, яким є чоловік, відограє могутну ролю сонце.

Вплив сонця на чоловіка є більше многобічний, як на рослини чи тварини. Тут треба передовсім відмітити безпосередний вплив сонця на шкіру людини. Завдяки діянню тепляних, а особливо невидних, т. зв. ультрафіолетних променів відбуваються різні зміни в шкірі. Наступає живіший обіг крові в поширених кровних судинах, відбуваються деякі корисні зміни в плинах організму, що збільшують відпорність людського організму до різних хворіб, особливо катаральних станів горла, носа, віддихових доріг (бронхів) і легень. Сама шкіра стає більше туга, еластична та вкривається темно-бронзовою краскою, що є видимою ознакою діяння сонця. Дуже корисно впливає сонце на нервну систему людини. Це особливо помічаємо на весні. З приходом довго очікуваного сонця людина дістає красного, погідного настрою, волі й охоти до праці й почуття сили й здоровя. Довгі осінні слоти, безсоняшні і темні дні впливають на людину депресійно, погано, нежиттерадісно. З одної сторони соняшне світло й радість, з другої сторони темнота й смуток дуже часто зі собою вяжуться. Це теж спостерігаємо на хворих. Відповідно освітлена кімната нераз є дуже важним чинником у поправі духового й фізичного здоровя.

Сонце має незвичайно велику силу поборювання бактерій. Завдяки цій бактеровбивчій силі, повітря є майже завжди асептичне (без бактерій). Тому відповідне освітлювання кімнат має велике значіння для здоровя людей і родини, що там живе.

Як велика бактеріовбивча сила сонця, цього доказує такий досвід. Туберкульозні бактерії, взяті від хворого на туберкульозу чоловіка, і вміщені до маленької, з обох сторін замкненої, шкляної рурки, можуть в ній жити у вохкому і темному місці без поживи около 7—9 місяців. Бактерії від того самого хворого, розмазані на шкляній плитці і виставлені на сонце, гинуть вже по 2—3 годинах. Отже сонце оздоровлює людину, впливає на нервну систему чоловіка та на його зовнішні життеві умовини.

Тому не диво, що людина шукає сонця інстинктово. З приходом літа, молодий чи старий, здоровий чи хворий, одним словом кожний у вільних хвилях від праці шукає відпочинку далеко від міста, в полі, в лісі, на ріці чи на берегах моря серед промінів животворного сонця. Але так, як в багатьох справах, так і тут люди пересаджують у нагріванні сонцем чи опалюванні. Багато людей використовує сонце невміло і падає жертвою задовгого діяння сонця. Деякі дістають т. зв. соняшного удару з високою гарячкою, нудноцами, болями голови і загальним ослабленням. Це вже поважна хвороба, яка вимагає лікарського втручення. Нераз може допровадити навіть до смерти. Значно більше випадків є попечення шкіри сонцем, що веде до болісного запалення шкіри, що триває 5—6 днів і кінчиться цілковитим злущенням шкіри. Одна й друга реакція організму на діяння сонця некорисна. Ще більше фатально впливає сонце на людей хворих, особливо на туберкульозу легенів, чи нервозних людей.

Як бачимо надмірне діяння соняшних променів може шкодити людині. Лише вміле використування сонця приносить неоцінені користи людському здоровю. Тому треба придержуватись приблизно ось таких правил. Опалюватись на сонці можуть лише здорові і то молоді й середнього віку люди. Люди старші і хворі, особливо на легені, серце, анемії, чи нервові хвороби і т. п. можуть в деяких випадках користати зі сонця, але лише за порадою лікаря.

З ПАКІСТАНУ. — Це одна з картин, що їх було більше в дні Незалежности Індії, а які виявляють, як влада переходить з британських рук в індійські. Могамед Алі Джінаг, генеральний губернатор магомеданської держави Пакістан, складає присягу, обіймаючи уряд. Зліва верховний суддя, Абдур Рашід, відбирає принягу.

Початково треба нагріватись коротко (15—20 мінут) і ще найкраще підчас ходи, не лежати. Доперва денно додаючи по 10—15 мінут можна допровадити час опалювання до 2 годин, особливо тоді, коли шкіра має брунатну краску та нема ознак лущення. Треба намятати, що перше насвітлення сонця в червні викликує зачервенення шкіри вже по 15—20 мінут, подразнення шкіри по 50—60 мін., а сильне запалення по 100 мінут. Безперечно різні люди є різновразливі. Бльондини й червоноволосі є більше вразливі на сонце, як темноволосі. Сонце в горах сильніше ділає, як на долах. Також само діється, коли ми опалюємось над морем, чи рікою, або сидячи на лодках серед води. Тоді діяння ультрафіолетних промінів є сильніше, бо много і з них відбивається від зеркала води і ще раз діє на тіло. Сильніше діяє сонце теж в полудне, як рано або під вечір. Особливо прикро діють тоді тепляні, ультрачервоні проміння.

Тому до речі буде піднести на закінчення, що хотяй ця краща половина літа вже минула, то ці люди, які не мали змоги до сьогодні, можуть саме тепер краще використати животворне діяння сонця для свого здоровя як гарячий час літа, бо діяння тепляних промінів є слабше, а діяння ультрафіолетних, оздоровчих промінів є майже таке саме.

Отже використовуймо всі оздоровчий вплив сонця на наш організм, але вміло й обережно, щоби не допускати до попарень і лущення шкіри, або до ще тяжчих станів, сонячних ударів.

Річні чи морські купелі й соняшні нагрівання нехай стануть загальним кличем другої половини літа.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

9995. Портянка Івана, Грибінюк Василя з с. Бугаївка, Харків, від Маліенко Анастазії.

9996. Климович Осипа від Климович Олександра з с. Підгірки, Калуш.

9998. Бідяк Теклі з с. Раківця, Підгайці, від Ґоґаль (Бідяк) Марії.

9999. Костик Степана з села Любіня Малого, Городок, від Костик Григорія.

10.000. Діткун Марії з села Маркопіль, Зборів, Гринчук Йосифа з с. Ратище, Зборів, від Діткун Марти.

10,001 Ткачук Марії, Шеремета Марії з с. Мартинова Нового від Войціцький Олекси.

10,002. Смолинець Петра з с. Лисіями, Любачів, від Смолинець Михайла.

10,003. Войтович Івана від Маркович Івана (Горбовий) з с. Грузіва, Добромиль.

10,004. Нефідюк Гарасима з с. Старостики, Ковель, від Брилюк Осипа Садокійович.

10,005. Гринчук Григорія і Марії з Ратищ, Зборів, від Гринчук Степана.

10,006. Довбенко Олексу і Михалину Воробець з с. Хотин, Калуш, від Мулик Марії (Манель) дочка Івана і Анастазії.

10,007. Фирій Михайла з с. Войнилова, Калуш, від Манзій Івана.

10,008. Козіцький Михайла з с. Підлипці, Золочів, від Наливайко Григорія.

10,009. Завада Анни з села Чернево, Мостиська, від Завада Парані.

10,010. Сенишин Василя з с. Вербіж, Львів, від Дуфинець Миколи с. Клима.

10,011. Скрипчак Івана від Чапля Івана.

10,012. Ґураль Марії і Єлени з с. Козар, Рогатин, від Ґураль Степана.

10,013. Гошилик Юрка від Михайлишин Петра.

10,014. Шевчук Івана с. Андрея, Іхоровська Маланки доч. Івана, Шевчук Івана с. Івана від Шевчук Степана с. Михайла з Безбруд.

10,015. Проценко Івана від Остапчук Миколи.

10,017. Василишин Івана від Яків Максима с. Степана і Теклі.

10,018. Борбер Мосія від Гах Петра з с. Волоч, Березів.

10,020. Тарновський Олександра від Тарновський Гарасима.

10,021. Квасниця Пилипа від Дмитриш Івана з с. Незнанова.

10,022. Хміль Дмитра і Доць Василя від Хміль Івана.

10,023. Козак Катерини від Місько Йосифа.

10,024. Білоус М. від Збудовська Ірени.

10,025. Марусяк Петра с. Івана і Еви з с. Малковичі від Телюк Петра (Статів).

10,026. Мовчко Семена і Федора від Мовчко Льва.

10,027. Тихоліс Луки від Тихоліс Павла.

10,030. Мандюк Анни з с. Раковець від Парфанюк Демка.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Т. — Того роду віршів не поміщуємо. Дехто пробував це робити в платних оголошеннях, що ми нерадо робили, але від довгого часу і цього нема. Як би таке проголошувати, то треба б давати місце усім, що надсилають такі речі. Як же ж тоді виглядав би часопис і скільки б нарікань та жалів, коли б кого поминути, бо вірш не придатний, хоч Покійний міг бути чесною і патріотичною людиною. Нам здається, що ми, звичайні люди, віддамо найкращу пошану нашим друзям, що від нас відійшли, коли в їх память зложимо жертву на якусь гарну ціль, а народніх потреб тепер дуже багато.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОШУКУВАННЯ

Старий український вдовець, пошукує мешкання при українській родині в Джерзі Сіті, Н. Дж. Голоситись до:
ANTHONY ONYSYK
59-15 Maspeth Avenue
Maspeth, L. I., N. Y.

Станислав Поточний, син Михайла пошукує Василя і Николу Поточних з Доброміла, Галичина. Хто про них знає, або вони самі, хай голосяться до:
FRANK SPEICHER
2151 Cruger Ave., Bronx 60, N. Y.

МАТИ!
котрої теперішній побут є Східна Прусія, Польща, родом з Горайця, повіт Любачів, пошукує своїх доньок **АНАСТАЗІЮ ҐАЛЕТА І МАТРОНКА ҐАХ,** котрі мають находитися в Злучених Державах Америки. Їх теперішній побут і адреса невідома. Хто про них знає, або вони самі, хай голоситься на адресу:
WASYL LEVICKI
13415 Hitchingham Rd., Milan, Mich.

ПОШУКУЮ
ДУДУ МИХАЙЛА
з села Прибина, пов. Перемишляни. На початку війни був у німецькім полоні. Він самий, або хто інший кревний чи знайомий, як напише, дістане нагороду.
THEODORE KRYWY
Adams Rd., Stafford, N. Y.
U. S. of America.

ТАРЗАН, ч. 1672. Гнучкий малпочоловік.

Вхопивши за упавший тризуб, малпочоловік звернувся з цією незвичайною зброєю на досвідченого глядіятора.

Хоробро вимахував пан джунглів незручним тризубом.

Зорг відбив його набік досвідченою рукою і спробував вдарити сіткою.

Тарзанова гнучкість з джунглів йому придалася. Він вирятувався, та саме тоді великий псисько прийшов до сил і підповз крадьки до Тарзана.